

Q-TEATTERI

OPETTAJA, NYT

OPETTAJA NYT

KANTAESITYS
Q-TEATTERISSA
18.9.2025

Näytelmä tapahtuu taidealan
oppilaitoksessa ja muualla
Helsingissä noin vuonna
2020, sekä noin
vuonna 1990.

Näytelmän kirjoittamista ovat tukeneet:

näytelmä Katariina Numminen
ohjaus Milja Sarkola

näyttämöllä Satu Tuuli Karhu, Elina Knihtilä,
Olli Riipinen, Eero Ritala

lavastussuunnittelu K Rasila
pukusuunnittelu Samu-Jussi Koski
valosuunnittelu Heikki Paasonen
äänisuunnittelu ja musiikki Viljami Lehtonen
koreografia Maria Saivosalmi
näytelmän dramaturgit Riikka Ala-Harja
sekä UNTO / Elina Snicker

maskeeraussuunnittelu Essi Kylmänen
ohjaajan assistentti ja kuiskaaja Maija Alander
tekninen tuottaja Kaba Assefa
lavastemestari Deiva Davidsson
apulaismestari Mira Lankinen
av-mestari Pekka Kiiliäinen
valomestari Antti Viirkorpi
lavastuksen toteutus Kaba Assefa, Deiva Davidsson,
Touko Nikkilä, Thommy Öhman
näyttämötyöntekijä Akseli Rakkola
roudausapu Taavi Jolkkonen
valoteknikot Kristian Palmu, Aapo Savisaari,
Otto Uusitalo

ompeleja Iida Ukkola
baritonisaksofoni Mikko Innanen
kahvio ja iltaliput Elmeri Kinnunen, Mira Martikainen,
Irina Ritvanen, Mitja Ritvanen

graafinen suunnittelu Antti Grundsten
esityskuvat Ilkka Saastamoinen
teos opettajan Antti Grundsten
työhuoneen seinällä

tuottaja Aara Tahkokallio
teatterisihteeri Johanna Reenkola
yhteisöteatteri ja yleisötyö Jaana Taskinen
toiminnanjohtaja Birgit Aittakumpu
taiteellinen johtaja Juho Mantere

kiitos Heini Junkkaala
Ilja Lehtinen
Ötze Akarsu
Denise Araouzou
Larissa Kyzer
Nisa Neza
Devashish Sharma
Kari Tulinius
Jyrki Kiiskinen
Taru Elfving
Tuomas Timonen
Seppo Parkkinen
Anna-Mari Karvonen
Teatterimuseo/Pälvi Laine
Kom-teatteri/ Pauliina
Tuomas Antikainen
Sampsa Laiho
Jan Fäldt
Ada Nahi
Drapes247

LUMENE

esitysoikeus Agency North

JAETTU AIKA

KESKUSTELUA TEEMOISTA JA TYÖPROSESSISTA

KATARIINA NUMMINEN

Mitkä olivat Opettaja, nyt -näytelmän kirjoittamisen lähtökohtia? Olin pitkään ajatellut, että haluan joskus tehdä jotakin, joka liittyy oppimiseen ja opettamiseen. Sitten avautui oikea tilanne, kun alettiin pyöritellä ajatusta mahdollisesta yhteistyöstä.

MILJA SARKOLA

Kiinnostuin välittömästi, kun mainitsit että haluaisit kirjoittaa jotain opettamisesta. Mikä mua siinä kiinnosti? Sun tapa yhdistää henkilökohtaisuus ja näyttämöllinen ajattelu, ja varmaan myös se että olet ollut mun opettaja. Tieto siitä, että olet ollut tuntiopettajana, lehtorina (ootko?) ja professorina Teatterikorkeakoulussa. Tieto siitä, miten paljon kokemusta sulla on opettamisesta.

K.N. Nyt olen tosin ollut freelancer-taiteilijana useamman vuoden, tuntiopettanut vain yksittäisiä kursseja. Mutta joo: on oltu opiskelija ja opettaja - 2000-luvun alussa? Opetin kurssia jolla luettiin ja analysoitiin näytelmiä, ja muistan sen tietenkin hyvin, sut ja koko vuosikurssin. Se oli ensimmäisiä vetämiäni kursseja, ja erittäin jännittävää.

M.S. Mulle sun devising-kurssi oli käänteentekevä niihin aikoihin, ehkä vuonna 2003. Se oli kurssi jossa esittelit eurooppalaisten teatteriryhmien ja taiteilijoiden työmetodeja ja tehtiin demoja niiden pohjalta. Gob Squad, Forced Entertainment, Sophie Calle.

OPPIMINEN, MISSÄ SE TAPAHTUU, KOSKA, MITEN?

M.S. Minua kiinnostaa opettajan ja oppilaan välinen suhde. Valtasuhde, rakkaussuhde, kateus, ikäero, kokemusero. Opettajan pelot suhteessa aikaan; että opiskelijat ajaa itsestä ohi.

Kiinnostaa opettaminen välittämisenä, rakkautena, vilpittömänä pyrkimyksenä antaa oppimaansa eteenpäin ja auttaa oppilaitaan. Opettaja pyrkii siirtämään omaa arvomaailmaansa tai kykyään ajatella eteenpäin, luomaan parempaa taidetta, parempaa ihmisyyttä, parempaa maailmaa opettamalla.

K.N. Opettaja, nyt -näytelmään kerrostuu kaikenlaista elettyä, kokemuksia opiskelemisesta ja opettajana toimimisesta alkaen peruskoulusta, jatkuen erilaisiin taidekoulukokemuksiin ja opettajana työskentelyyn. Mutta on tärkeää todeta, että näytelmä ei ole dokumentti, avainnäytelmä tai suoraan omaelämäkerrallinen teos. Opettajana on sitoutunut luottamuksellisuuteen, siksikään

näytelmä ei kerro todellisista opetustilanteista tai ihmisistä.

M.S. Kun näytelmä alkoi kehittyä ja sain luettavakseni versioita, kiinnostuin mikrotilanteista, näennäisen arkisesta kielestä, tekstin yllättävyydestä ja huumorista, tekstin tasoista joita löytyi aina vain lisää ja lisää ja lisää. Teksti joka ei ehdy, jonka voi ymmärtää monilla tavoilla ja joka silti on selkeä, kevyt, arkinen, ns. pienissä tilanteissa, havainnoissa ja asioissa kiinni. Teksti joka on läpeensä näyttämöllinen, näyttämölle ajateltu.

K.N. Kahvikuppi

fläppitaulu, kuivat tussit

Oma puhe humisee opettajan korvissa

Ajan teema

Suvivirren viime tahdit:

Tyhjä luokahuone

Opiskelija katsoo opettajaa

Tällaisia asioita mm. olin kirjoittanut ensimmäisiin luonnosteluihin, alkuvuonna 2022.

M.S. Suvivirren viime tahdit - hitsi, pitäiskö tää viel saada mukaan äänisuunnitteluun, vois olla aika hieno!

Mitä siinä tapahtuu kahden ihmisen välillä, mitä oppiminen ja opettaminen itse asiassa on? Miten konkreettista ja samaan aikaan epämääräistä, epälineaarista, epäkonkreettista se on. Miten kuvata näyttämöllä sitä mitä tapahtuu ihmisten välissä, ajattelun välissä, oivaltamisen ja kehittymisen hetkissä. Mitä kaikkea tiedostamatonta ihmisten välissä siirtyy ja liikkuu kun joku yrittää jotakin opettaa ja toinen yrittää jotakin oppia.

K.N. Oppiminen ja opettaminen tapahtuu osittain... vähän vedenpinnan alapuolella. Se oli näytelmän kirjoitusprosessissa yksi kysymys, tiedostamaton opettajan ja opiskelijan välillä.

M.S. En ole juuri koskaan kokenut opiskellessa tai harjoitellessa jotakin taitoa, ohjaamista, kirjoittamista, jotain urheilulajia, instrumenttia jne., että nyt minä opin, nyt olen keskellä oppimista, nyt oppiminen, oivaltaminen, kehittyminen tapahtuu. Pääasialliset muistot opiskelusta ja harjoittelusta on epäonnistumista, osaamattomuutta, epätoivoista toistamista, räpelystä, ymmärtämättömyyttä. Vasta viiveellä olen huomannut, että jokin osaaminen on ajan myötä kehittynyt.

Jos mietin suhdettani opettajiin, läpi elämän, peruskoulu, lukio, yliopisto, TeaK, tanssinopettajat, pianonopettajat tai monenlaiset mentorit elämän eri alueilla, niin fokukseni on pitkälti ollut opettajan arvioinnissa, mitä hän osaa, millainen hän on, miten hyvä hän on siinä mitä opettaa, miten lahjakkaana tai erityisenä hän näkee minut, mitä potentiaalia hän näkee minussa. Vasta alkuisena huomio on ehkä enemmän siirtynyt siihen mitä hän minulle opettaa ja miten, mitä hän itse asiassa yrittää siirtää minulle ja millä keinoin.

Koulu, koulutuslaitokset, koulurakennukset: ei kenenkään koti, oma. Luokat ovat tavallaan epähenkilökohtaisia, läpikulkureittejä, mutta aikoja, aikakausia, henkilökohtaisia muistoja ja jälkiä täynnä.

K.N. Ja käytävät, välitilat. Olen joskus ajatellut, että ihan sama, miten sisustaa kotia tai vierailee hienoissa paikoissa... monesti tärkeät hetket tapahtuu ties missä: julkisissa tiloissa, niiden käytävillä, odotushuoneissa, kelmeässä valossa, ohimennen.

M.S. Muistiinpanoja suunnittelijoiden tapaamisista, työprosessin varrelta: asennot, ele, kohtaukset ovat huiskaisuja, fraasi mittakaavana, pieni on isoa, tilkkutäkki, itkuvirsi, karnevalismi, ajan liike, ohikulku, horisontaalinen liike, rekisteri vaihtuu, ajat leikkaa, vääjäämättömyys, kuolemantanssi, kulkue

TAIDEKOULUSTA

K.N. Taidekoulu, ja vielä erityisesti teatterikoulu - sillä on ollut suuri kulttuurinen paino Suomessa. Monopoliasema. Ja se tolkuton julkisuus 1980-luvulla, sen jäljet. Painava asia... ja samaan aikaan aika hauras, muuttuva, hetkellinen.

Taidekoulu ja aika... Autoritäärisesti johdettu, karismaattisen johtajan ympärille rakentunut, ruumiilliseen harjoittamiseen perustuva teatterikoulu (äärimuodossaan todellisuudessa vain hetkellinen, mutta legendana pitkäikäinen, vahvatekoinen!) oliko se oire, vastareaktio edeltävään aikaan, ja eräänlainen karrikoitu versio Kekkos-Suomesta? Kiteytymä. Ja mistä nykyajan akatemisoituva, uusliberalistisen talouspuheen ja yhteiskunnallisen liikehdinnän välissä vellova taidekoulu on oire, tai kiteymä?

M.S. Mietin suhteessa tuohon myös sitä, miten taidekoulu upottaa ihmisen sisäänsä, jotenkin vääjäämättömästi. Miten se toisaalta sekä heijastaa että muovaa nykyaikaa, ajan ilmiöitä, ja jopa ennustaa niitä, mutta toisaalta myös käpertyy itseensä, sulkee ihmiset oman todellisuuteensa sisään.

K.N. Taideopetus ja -oppiminen on uuden ja vanhan risteämässä erityisellä tavalla. Vaatimuksena on perinteen tai ainakin nykykontekstin haltuunottaminen, sen oppiminen ja osaksi asettuminen, ja toisaalta on vaatimus sen ylittämisestä, hylkäämisestä ja uudesta taiteesta Sisäisesti jännitteinen, ristiriitainen vaatimus, opettajalle, opiskelijalle. Tässä mielessä taidekoulu on ehkä vertauskuva, jostain laajemmasta ilmiöstä?

Kirjoittaessa taidekoulun ja opettamisen teeman alta nousi esiin rapsuttamalla toisia asioita - suhde aikaan, muistiin, sukupolviin. Suhde esineisiin, materiaaleihin, tiloihin. Jollain tapaa aika, sekä oman elämän aika että aika jota elämme, astui näytelmän kirjoitusprosessiin sisään.

SIVISTYS - OI AIKOJA OI TAPOJA

M.S. Mitä on elää ajassa? Mitä on elää menneisyydessä? Luo-ko menetys, läheisten menetys vahvemman suhteen menneisyyteen? Pysähtyykö ihmisen aika tai kokemus ajasta, kun hän kohtaa läheisen kuoleman? Onko kukaan lopulta nykyaikainen, tai ajassa kiinni? Eikö aika ikään kuin liiku kaikkien ohi?

Sivistys, miten käsitys siitä muuttuu. Nykyajan huoli sivistyksen murtumisesta, oppineisuuden murtumisesta, humanismin, humanististen aineiden ja taiteen arvostuksen mureneminen ja muuttuminen.

K.N. Kokemus, että on joku saranakohta, jota eletään, nyt. Luulen, että tämä on aika jaettu kokemus, maailmanjärjestyksenpalikat on liikkeessä. Suhteessa aikaan, suhteessa instituutioihin.

M.S. Tarkoitatko että palikat ovat aina liikkeessä, läpi historian, kokemuksena, vai että erityisesti juuri nyt?

K.N. Ehkä palikat on aina liikkeessä, mutta välillä se tuntuu selvemmin? Tuntuu, että suhde aikaan on liikkeessä tässä ajassa nyt. On kokemus taitteesta, muutoksesta ja vanhojen mallien rapistumisesta, kokemus että vanhat neuvot eivät riitä.

On sanottu, että koko modernia aikaa luonnehtii se, että edellisten sukupolvien kokemukset muuttuvat turhiksi - yhteiskunnan nopeissa murroksissa neuvot ja opit muuttuvat taakaksi, vanhenevat nopeasti.

M.S. Toisin sanoen joku tuho on sisäänkirjoitettu moderniin.

Mitä on merkityksellinen elämä jos merkitys muodostuu vain yhden sukupolven, tai elossa olevien kokemuksesta käsin? Välillä tuntuu että tälle ajalle ominaista on kokea ettei pysy ajassa mukana, että kokemus siitä että on vanhanaikainen ja kelkasta tipahtanut on kollektiivinen, melkein iästä riippumaton. Ikään kuin meillä olisi joku mielikuva nykyajasta mutta kukaan ei ole sen sisällä, kaikki keikkuvat jossain sen liepeillä.

KULKUE

K.N. Kulkue, yhdessäolon muoto joka ei edellytä samanaikaisuutta.

M.S. Työryhmässä ovat mukana eri sukupolvet. Tämä ollut keskeinen osa harjoitteluprosessia, keskeinen tekijä ryhmätyössämme. 1970-luvulla syntyneet, 1980-luvulla ja 1990-luvulla syntyneet, dialogi näiden välillä, jälkiturkkasukupolvi ja metoo-sukupolvi.

K.N. Q-teatterissa ja sen ensemblissa on läsnä 1980- ja 1990-luvun taitteen teatterin perintö, eri kerroksia, nykyhetkeen asti. Esitykset katoaa, mutta teatterissa eletty historia on ehkä silti läsnä. Tiloissa, ruumiissa - niin esiintyvissä ruumiissa kuin yleisön ruumiissa.

Keskustelua käytiin heinä-elokuussa 2025.

Näytelmäteksti sisältää muutamia sitaatteja:

Brecht, Bertolt: *Teurastamojen pyhä Johanna*. Suomennos Elvi Sinervo
Homeros: *Odysseia*. Suomennos Pentti Saarikoski. Otava, 1972
Kane, Sarah: *Psykoosi 4.48*. Suomennos Michael Baran
Lorde, Audre: *Sister Outsider, Essays and Speeches*, 1979
Lorde, Audre: *Your Silence Will Not Protect You*, 2017
Marx, Karl: *Louis Bonaparte brumairekuun kahdeksastoista*, 1852. Teoksessa *Marx & Engels, Valitut teokset. Osa 3*. Kustannusliike Edistys, Moskova.
On Literality and Limits: Romeo Castellucci of Society's Raffaello Sanzio in Conversation with Nicolas Ridout. Teoksessa *Theatre and Adaptation*. Toim. Margarita Laera. Bloomsbury, 2010
Strindberg, August: *Uninäytelmä*. Suomennos Lauri Sipari
Tsehov, Anton: *Kirsikkatarha*. Suomennos Eino Kalima
Varda, Agnès: *Les Plages d'Agnes*, 2008.
Wuolijoki, Hella: *Entäs nyt, Niskavuori?*
Ilona - suomalaisen teatterin esitystietokanta, www.ilona.tinfo.fi.
Haettu 15.8.2025

UUTEEN NOUSUUN

LAMAN

LASTEN

ELÄMÄ

JA

TEOT

UUSINTAENSI-ILTA 21.1.2026

käsikirjoitus Anna Brotkin ja Juho Mantere

ohjaus Juho Mantere

rooleissa Satu Tuuli Karhu, Miro Lopperi,

Olli Riipinen ja Anna-Sofia Tuominen